

Handläggare
Linn Hemmingsson
Telefon: 08-508 25 327

Till
Socialnämnden
2020-01-28

Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden

Svar på skrivelse från Vänsterpartiet (V)

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelse från (V) om barnfamiljer med osäkra boenden

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Vänsterpartiet har i skrivelse till socialnämnden daterad 2019-10-02 framfört att antalet barnfamiljer som vräks i Sverige enligt statistik från Kronofogden har ökat. Vänsterpartiet befarar att antalet vräkta barnfamiljer kan komma att öka ytterligare till följd av SFS 2019:523 Lag om ändring i jordabalken enligt vilken olovlig andrahandsuthyrning blivit olaglig och ser mot bakgrund av detta ett behov av att rutinerna för bostadsbolagens och socialtjänstens samverkan ses över och vid behov skärps. Vidare har socialförvaltningen uppdragits att besvara ett antal frågeställningar om rutiner för samverkan kring vräkningsförebyggande arbete samt om antalet barnfamiljer i tillfälliga boendelösningar såsom vandrarhem. Förvaltningen konstaterar att antalet barn i Stockholms stad som berörs av avhysningar inte ser ut att öka under år 2019, att stadsdelsnämnderna bedriver ett aktivt vräkningsförebyggande arbete samt att förvaltningen under året vidtagit åtgärder till stöd för samverkan mellan socialtjänsten och bostadsbolagen kring målgruppen barnfamiljer som lever i oriktiga hyresförhållanden.

Bakgrund

Ny lagstiftning om oriktiga hyresförhållanden, SFS 2019:523 Lag om ändring i jordabalken, trädde i kraft 2019-10-01. Lagen tillkom genom regeringens proposition 2018/19:107 "*Åtgärder mot handel med hyreskontrakt*". Syftet med ändringarna anges i propositionen vara att få en bättre fungerande hyresbostadsmarknad genom åtgärder mot svarthandel med hyreskontrakt och annat missbruk av hyresrätter.

Den nya lagstiftningen innebär bland annat skärpningar avseende andrahandsuthyrning och nya hyresrättsliga sanktioner och straff har införts. En sådan sanktion är att otillåten andrahandsuthyrning medför att den som hyr ut en lägenhet utan hyresvärdens tillåtelse förverkar sin hyresrätt och kan bli vräkt. Otillåten andrahandsuthyrning utgjorde även tidigare en förverkandegrund, men hyresgästen kunde då undvika förverkande genom att inom viss tid vidta rättelse, det vill säga upphöra med uthyrningen. Den möjligheten till rättelse har nu tagits bort.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 2020-01-22.

Ärendet

Vänsterpartiet har i skrivelse till socialnämnden 2019-10-02 framfört att antalet barnfamiljer som vräks i Sverige enligt statistik från Kronofogden har ökat. Vänsterpartiet befarar att antalet vräpta barnfamiljer kan komma att öka ytterligare till följd av SFS 2019:523 Lag om ändring i jordabalken och ser mot bakgrund av detta ett behov av att rutinerna för bostadsbolagens och socialtjänsten samverkan ses över och vid behov skärps. Vidare har socialförvaltningen uppdragits att besvara följande frågeställningar:

- Kommer förändringarna som den nya lagen medför att beaktas i arbetet med gemensamma riktlinjer mellan socialtjänsten och de kommunala bostadsbolagen angående det vräkningsförebyggande arbetet?
- Har förvaltningen en samlad bild över hur socialtjänsten och de kommunala och privata bostadsbolagen samverkar för att undvika vräkningar av barnfamiljer?
- Har förvaltningen kännedom om de kommunala bostadsbolagens rutiner för att underrätta socialtjänsten i de

fall vräkningar berör barn? Är förvaltningens bedömning att underrättelse även kommer att skickas från bostadsbolagen till berörd socialtjänst när vräkningar berör andrahandshyresgäster som hyrt olovligt där barn är berörda?

- Har förvaltningen en samlad bild över hur många placeringar av barnfamiljer socialtjänsten i staden idag har på tillfälliga boenden såsom vandrarhem?

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar att Vänsterpartiet genom skrivelse belyser angelägna frågor kring barn som berörs av vräkning och ämnar i det följande bland annat redogöra för de åtgärder förvaltningen under 2019 vidtagit till stöd för samverkan mellan socialtjänsten och bostadsbolagen kring målgruppen barnfamiljer som lever i oriktiga hyresförhållanden.

Vräkningsförebyggande arbete

Socialtjänsten ska enligt lag¹ alltid få en underrättelse av hyresvärden så snart en hyresgäst har sagts upp på grund av obetald hyra eller om en hyresgäst har fått en tillsägelse gällande störning från hyresvärden och inte rättat sig efter den. Förvaltningens bild är att bostadsbolagen efterlever detta och att stadsdelsnämnderna bedriver ett aktivt och strukturerat vräkningsförebyggande arbete. Barnfamiljer är en prioriterad målgrupp i samtliga stadsdelsnämnders vräkningsförebyggande arbete.

Kronofogdemyndigheten har sedan 2008 tagit fram statistik över antalet verkställda avhysningar där barn berörs. Med berörd avses att barnet bor stadigvarande, bor växelvis eller har umgänge med en vräkt förälder eller vräkta föräldrar mer än 30 dagar per år. I hela landet påverkades år 2018 totalt 448 barn av en avhysning varav Stockholms stad stod för fem procent (24 barn). Stadens andel av vräkningar som berörde barn var densamma 2017 då Stockholms stad stod för fem procent (20 barn) av avhysningarna som berörde barn i förhållande till riket. Vid tidpunkt för detta utlåtandes framtagande är Kronofogdemyndighetens helårsstatistik för 2019 ännu inte tillgänglig. Av statistiken för perioden januari till och med juni 2019² framgår att nio barn under perioden beröddes av verkställd avhysning. Siffran är densamma som för perioden januari till och med juni 2018, vilket troligtvis innebär att antalet barn som berörs av avhysning inte ökar i Stockholms stad.

¹ Jordabalk (1970:994), 12 kap.

² <https://www.kronofogden.se/statistikvrakning.html>

Staden har inga kommunala riktlinjer för vräkningsförebyggande arbete och förvaltningen ser heller inget behov av sådana. Detta då såväl Socialstyrelsen som Länsstyrelsen tillhandahåller utmärkta vägledningar³ vilka förvaltningen förordar ska användas som utgångspunkter för socialtjänstens vräkningsförebyggande arbete. Förvaltningen har utifrån uppdrag i budget för 2019 i dialog med stadens kommunala bostadsbolag tagit fram ett informationsmaterial till stöd för lokal samverkan mellan socialtjänst och bostadsbolag och har ett löpande uppdrag att samordna och stödja stadsdelsnämndernas vräkningsförebyggande arbete.

I november 2019 genomförde förvaltningen en temadag kring vräkningsförebyggande arbete, med särskilt fokus på oriktiga hyresförhållanden. Målsättningen med temadagen var att öka kunskapen om oriktiga hyresförhållanden samt till att nå samförstånd kring förutsättningarna för samverkan mellan socialtjänsten och bostadsbolagen kring framförallt barnfamiljer som bor olovligen i andra hand. Utvärderingar av deltagarnas upplevelser av temadagen visar att målet uppnåddes.

Samverkan mellan socialtjänst och bostadsbolag

Barnfamiljer som bor otillåtet i andra hand berörs när förstahandshyresgästen blir vräkt. Stadens inriktning är att en barnfamilj som hamnar utan bostad till följd av otillåten andrahandsuthyrning ska följas upp på samma sätt som familjer som avhyses från ett förstahandskontrakt. En förutsättning för att detta stöd ska kunna ges är dock att socialtjänsten får kännedom om den aktuella familjen. Då bostadsbolagen saknar avtal med personer som hyr olovligen i andra hand är de enligt Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) förhindrade att dela den informationen med socialtjänsten.

I de fall bolagen känner till att det är en barnfamilj som hyr olovligen kan de dock bryta sekretessen om de gör en orosanmälan gällande barnet/barnen. Ur ett barnrättsperspektiv ger en vräkning samma konsekvenser för barnen oavsett om föräldrarna hyrt olovligen eller inte, varför förvaltningens rekommendation är att

³ Socialstyrelsens material *Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar*: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2017-11-11.pdf> samt Länsstyrelsens material *Hemma – Ett metodstöd för vräkningsförebyggande arbete*: <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2018/hemma---ett-metodstod-for--vrakningsforebyggande-arbete.html>

bostadsbolag som har kännedom om en barnfamilj som bor olovligen och till följd av detta riskerar att hamna utan bostad som regel ska göra en orosanmälan till den stadsdelsnämnd inom vars förvaltningsområde den aktuella adressen är belägen. Till stöd för en sådan praktik kommer förvaltningen att erbjuda bostadsbolagen utbildning i att anmäla oro för barn.

Barnfamiljer i tillfälliga boendelösningar

Under oktober månad 2019 beviljades totalt 8 289 hushåll i Stockholms stad ekonomiskt bistånd, av dessa var 2 115 hushåll med barn. Av de 2 115 hushållen med barn som beviljades ekonomiskt bistånd så avsåg bistånd i 124 ärenden boendekostnad på hotell eller vandrarhem. Det innebär att 124 barnfamiljer någon gång under oktober 2019 befann sig i en tillfällig boendelösning. Som jämförelse befann sig 153 barnfamiljer i oktober 2018 i en tillfällig boendelösning.

Anledningen till att statistik från oktober redovisas är att det är den senaste tillförlitliga statistik som finns tillgänglig vid tidpunkten för framtagande av detta tjänsteutlåtande.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bilagor

1. Skrivelse från Vänsterpartiet